

NÄINKÖ HISTORIAA OPITAAN?

Jukka Rantala,
Mikko Puustinen, Amna Khawaja,
Marko van den Berg & Najat Ouakrim-Soivio

Gaudeamus

Tutkimus on tehty Suomen Akatemian tutkimushankkeessa 294491

Teos on saanut tukea Suomen tietokirjailijat ry:ltä

SUOMEN
TIETOKIRJAILIJAT RY

Copyright © 2020 Tekijät & Gaudeamus

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

Kansi: Jussi Jääskeläinen

KL: 38.299, 90 • UDK: 372, 373, 93/99

ISBN 978-952-345-065-3

Painopaikka: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ, Tallinna 2020

SISÄLLYS

Tavoitteena mielekäs historianopetus	7
1. Mitä on historiallinen ajattelu	13
Miksi historiallinen ajattelu on nostettu opetuksen keskeiseksi tavoitteeksi?	14
Miksi lähdeyöskentely kannattaisi nostaa historianopetuksen keskiöön?	21
<i>Tehtäväesimerkki: Pioneeri Pavlikin myytti</i>	<i>28</i>
2. Mitä historiantunneilla tapahtuu	34
Oppikirjat hallitsevat alakoulun historiantunteja.....	38
Lukiassa luotetaan luennointiin.....	44
Oppimisen tilat	51
3. Historiallisen ajattelun harjoittelu alkaa peruskoulussa ..	56
Luokanopettaja historianopettajana	57
Osaavatko alakoulun oppilaat tulkita lähteitä?	65
Historian taidot yläkoulussa	79
Tavoitteiden toteutuminen: mitä yläkoululaiset osaavat?...	82
Johtopäätöksiä historian osaamisesta yläkoulussa	92
N-sana historianopetuksessa	95
<i>Tehtäväesimerkki: Aaronia etsimässä</i>	<i>98</i>
4. Ylioppilastutkinto ohjaa lukion historianopetusta	102
Opetuksen lähtökohdat ja tavoitteet	104
Poliittis-sotilaallisia sisältöjä painottava ylioppilaskoe? ...	111
Kuinka vahvistaa historiallista ajattelua?	121
<i>Tehtäväesimerkki: Elvis & Nixon</i>	<i>131</i>

5. Kieli ja identiteetti historianopetuksessa	138
Historian kieli ja käsitteet	141
Kielelliset vaikeudet historian opiskelussa	152
Voiko historia tukea opiskelijoiden identiteettiä ja auttaa ymmärtämään ristiriitaisuuksia?	160
<i>Tehtäväesimerkki: Bostonin verilöyly vai King Streetin välikohtaus?</i>	165
6. Miten perinteen voima murretaan	169
Miksi historianopetus muuttuu hitaasti?	170
Miksi opettajat eivät omaksu historiallisen ajattelun opettamista työnsä perustaksi?	175
Historialla valeuutisia vastaan	185
Miten muutos syntyy	188
Liite: Historian monitulkintaiset käsitteet	194
<i>Tehtäväesimerkki: Kuka aloitti kylmän sodan?</i>	199
Viitteet	205
Kirjallisuus ja verkkolähteet	212
Hakemistot	227
Kirjoittajat	232

TIETOLAATIKOT (□)

1	HISTORIAN SISÄLLÖT JA TAITOTAVOITTEET ALAKOULUSSA	59
2	MALLI HISTORIALLISIIN TUTKIMUSTEHTÄVIIN	70
3	MÄÄRITELMÄ ENSIMMÄISEN JA TOISEN KÄDEN LÄHTEIDEN OMINAISPIIRTEISTÄ	71
4	HISTORIAN SISÄLLÖT JA TAITOTAVOITTEET YLÄKOULUSSA	87
5	HISTORIAN SISÄLLÖT JA TAITOTAVOITTEET LUKIOSSA	108
6	HJALMAR LINDERIN MIELIPIDEKIRJOITUS	155
7	HISTORIATIEDON KOOSTUMUS BRITTLÄISESSÄ TRADITIOSSA ...	195